मया ततः PadmP. iv. 88. 45; निरस्तो मन्युना कान्तो नमन्नपि यया पुरः। सानुतापयुता दीना कलहान्तरिता भवेत् StavMā. 278.14.

अनुतापरत (anutāpa-rata) *adj.* engrossed in repentance पतितस्य च विप्रस्य अनुतापरतस्य च।... प्रायश्चित्ती(? त्तं) भवेत्तदा BṛYamaSm. 4.40.

अनुतापवत् (anutāpa-va(n)t) *adj.* **i** having repentance or remorse, repentant जेत्रे च येन जितं तस्मै ... क्षमी चानुतापवान् पुनर्दद्यादित्यवसेयम् BālaKrī. i. 272. 26 (*on* 2.204); भद्र दृष्टस्त्वयाकार्यबीजद्रुकुसुमोद्गमः। स प्राह देवि दृष्टोऽयं सुष्ठु तेनानुतापवान् SamarāSaṁ. 9. 594; **ii** having grief देवदत्ताख्यस्तस्यैकस्तनयस्तदा। अभूद्गोविन्ददत्तस्य नैर्घृण्येनानुतापवान् KathāSaSāg. i. 7. 51.

अनुतापविदित (anutāpa-vidita) *adj.* known through great trouble (i. e. learnt with effort) यत्तेऽनुतापविदितैर्दृढभक्तियोगैरुद्ग्रन्थयो हृदि विदुर्मुनयो विरागाः BhāgP. iii. 15.47.

अनुतापविहीन (anutāpa-vihīna) *adj.* devoid of repentance कपटस्य शठस्यापि दुष्टस्याप्यविवेकिनः। अनुतापविहीनस्य निष्कृतिर्नैव विद्यते GaṇeP. i. 32.28.

अनुतापव्यञ्जकत्व (anutāpavyañjaka-tva) *n.* the state of being suggestive of regret (मुखम् ... कथमप्युन्नमितं न चुम्बितं तु) अत्र 'तु' इति निपातस्यानुतापव्यञ्जकत्वम् SāhiDa. 231. 11.

अनुतापव्यथित (anutāpa-vyathita) *adj.* distressed because of repentance व्रीडानुतापव्यथितोऽथ पाण्ड्यः ... प्रत्युद्ययौ ŚivLī. 21.45.

अनुतापशिखिन् (anutāpa-śikhin) *m.* fiire in the form of repentance येनानुतापशिखिना न परिप्लवध्वे HarVi. 12.76.

अनुतापश्रवण (anutāpa-śravaṇa) *n.* mention of repentance अथ ... अननुतप्तविषयं स्मार्तप्रायश्चित्तम्। इतरविषयं तु प्रकृतमिति चेत्। न। स्मार्तप्रायश्चित्तेऽप्यनुतापश्रवणात् VīraMi.(Bhakti.) 59. 27.

अनुतापसंतप्त (anutāpa-santapta) *adj.* tormented by or afflicted with repentance स्तेयं च कामतः कृत्वा ... अनुतापसंतप्तो मन्त्रेशं कापिलं जपेत् JayāS. 25. 28.

अनुतापसमन्वित (anutāpa-samanvita) *adj.* associated with repentance यस्तु रागादिनिर्मुक्तो योऽनुतापसमन्वितः।... विष्णुस्मरणतत्परः। महापातकयुक्तो वा युक्तो वा सर्वपातकैः। सर्वैः प्रमुच्यते सद्यः BṛNāraP. 28. 96; नन्दी ... बाणं प्रोवाच दुःखितम्।... अनुतापसमन्वितम् ŚivaP. ii(5). 56.3 (289B. 15)

अनुतापहताशय (anutāpahatāśaya) *adj.* whose mind is afflicted with repentance इत्याकर्ण्य हरेर्वाक्यमनुतापहताशयः। शिशुमारो ययौ मन्दम् BṛKathāMañ. 16.549.

अनुतापहेतु (anutāpa-hetu) *m.* cause of misery चेतो दुनोति भवतामनुतापहेतुः कस्मात्परेण कृत एष न मानभङ्गः HarVi. 13. 35; दर्शितविषयत्वमनुतापहेतुः TattvVai. 81.24 (*on* 2.17)

अनुतापाङ्क (anutāpāṅka) *m.* type of an act of a drama in which repentance is expressed पश्चात्तापः। मोहादवधीरितस्यार्थस्य पश्चात्परितापः। यथानुतापाङ्के रामः NāṭaLaRaK. 1824; ŚāhiDa. 346. 10; भ्रान्तिनिवृत्तिर्विरोधः। यथा शाकुन्तलेऽनुतापाङ्के NāṭaLaRaK. 3169.

अनुतापात्मिका (anutāpātm-ikā) *adj.* (*f.*) of the nature of repentance तादृशे दुःखे प्राप्ते सति 'अहं पापः', 'धिङ् मां दुरात्मानम्' इत्यनुतापात्मिका तमोगुणविकारत्वेन भ्रान्तिरूपा चित्तवृत्तिरुद्वे(?द्वे)गः JīvanVi. 21.5.

अनुतापानलतस् (anutāpānala-tas) *adv.* on account of the fire of repentance पापात्मभिस्तन्निभृते कृतेऽपि पापेऽनुतापानलतस्त एव। दग्धा भवेयुः ĀdiP. 1.4.

अनुतापानुवाद (anutāpānuvāda) *m.* explanatory repetition of repentance तस्य पापकारिणो मनो यथा यथा दुष्कृतं कर्म निन्दति तथा तथा शरीरं जीवात्मा तेनाधर्मेण मुक्तो भवति। अयमनुतापानुवाद इति ManvaMu. 496. 4 (*on* 11. 229)

अनुतापाभाव (anutāpābhāva) *m.* absence of repentance अनुतापाभावात्समग्रो मे पुरुषार्थ इति मनः प्रीतिमवाप्नोति JayaMa. 26.1 (*on* 1. 2)

अनुतापार्त (anutāpārta) *adj.* afflicted due to repentance स्वप्रमादकृते भेदे ...। साधको ह्यनुतापार्तो नाचरेद्यदि कीर्तितम् PāraS. 11.372; हत्वा तमनुतापार्तः स्वैरमायासितो हरिः BṛKathāMañ. 16.391.

अनुतापार्ति (anutāpārti) *f.* affliction due to repentance भूपतिः। न चुक्रोधानुतापार्तिं पूर्वज्ञातिवधाद्गतः RājTa.(Ka.) 7.1249.

अनुतापार्थवाद (anutāpārthavāda) *m.* explanatory passage concerning repentance (यथा यथा मनस्तस्य दुष्कृतं कर्म गर्हति। तथा तथा शरीरं तत्तेनाधर्मेण मुच्यते) अनुतापार्थवादोऽयम् ManuBh. ii. 442. 15 (*on* 11. 228)

अनुतापिका (anu-tāpikā) *adj.* (*f.*) which causes repentance तस्मिन्विमृश्यैव वृते हृदैषा मैन्द्री दया मामनुतापिकाभूत् NaiṣC. 6.96.

अनुतापित (anu-tāpita) *adj.* parched गभस्तिभिर्भानुमतोऽनुतापिताः।... न दन्तिनः केसरिणोऽपि बिभ्यति ṚtuSaṁ. 1.15.

अनुतापिता (anutāpi-tā) *f.* the state of being one who repents हृदयेऽनाहतं चक्रं शिवस्य प्रणवाकृतेः।... लौल्यप्रणाशः प्रकशो वितर्कोऽप्यनुतापिता। ... फलान्येतानि पूर्वादिदलस्थस्यात्मनो जगुः SaṁgīRa. i. 53.7 (1(2).127) (Sudhākara अनुतापिता पश्चात्तापवत्त्वम्)

अनुतापिन् (anutāp-in) *adj.* [*f.* -ī] **A i** who repents, repenting संभोगसंविद्विषमेधमानो दत्तानुतापी (v.l. दत्वानुतापी) कृपणो बलीयान्।... एतेऽपरे सप्त नृशंसधर्माः MahāBhā. v. 43.11; प्रीतिमांश्चाभवत्तस्मिन्ननुतापी महासुरः ViṣṇuP. i. 20. 31; नाश्वमेधफलेनापि नानुतापी विशुध्यते(ति) VṛHārīSm. 9.224; दुष्कर्मतो विमुक्तः स्यादनुतापी भवेद्यदि SkandP. v(3). 227.38; समरे यत्करवालः पीत्वा मातङ्गकुम्भकीलालम्। अनुतापीव व्रजयति रिपुनृपतीनां यशःक्षीरम् KāvyKaVṛ. 135.25 (4.5); EI. i. 29.43; **A ii** worrying कदा यास्याम्यहं गङ्गाम् ...। अनुतापीति यो नित्यं स विष्णुपदमश्नुते BṛNāraP. 6 25; **A iii** grieving, miserable ततस्तां द्रविणाभावादुःस्थितामनुतापिनीम्। दृष्ट्वा सुदर्शनोऽनङ्गप्रभामिदमुवाच KathāSaSāg. ix. 2.298; अनिमित्तप्रहृष्टानामनिमित्तानुतापिनाम्। न क्वापि चलचित्तानां तिरश्चामिव निश्चयः RājTa.(Ka.) 7. 247; दापयित्वा पतिं राज्यं निर्बन्धेनापि तावता। सूनौ बभूव यद्राज्ञी क्षिप्रमेवानुतापिनी RājTa.(Ka.) 7.248; **B** causing one to repent इयमुद्योगशक्तिर्मे दुराशेवानुतापिनी। ... निष्फलतां गता RāmāMañ. 242. 9; स्पर्धाहीनं च निर्मायमगर्वं नानुतापि च।... दानम् ... अदादयम् ŚāliC. 3.111.

अनुतापोपबृंहित (anutāpopabṛṁhita) *adj.* accompanied by repentance प्रायश्चित्तमिदं प्रोक्तमनुतापोपबृंहितम् BhaviP. 831B.30 (iv. 151.37)

अनुतार (anutāra) *m.* name of the *mantra śrīm* तारिकामनुतारं च प्रयुञ्जीयादथान्ततः LakṣmīT. 50.29 (gloss ह्रीं श्रीम् इति मन्त्रद्वयमित्यर्थः); cf. **अनुतारा**.

अनुतारक (anu-tāraka) *adj.* saving from न मया तर्पिता विप्राः ...। इहापि च परत्रापि विपदामनुतारकाः SkandP. iv. 7. 12; *n.* (anutāraka) name of a musical register एतत्स्वरप्रमाणेन मध्ये तारेऽनुतारके। स्थाने स्थाप्याः सारिकाः स्युः SvarameKa. 3. 62.

अनुतारा (anutārā) *f.* **i** the *mantra śrīm* तारतारानुताराभिर्ग्रथितं हुं बहिर्लिखेत् AhirbuS. 22.46; तारानुतारयोरन्या विधास्तिस्रो निशामय AhirbuS. 51. 54; अर्थोऽयमनुतारायाः ... वर्णितः AhirbuS. 51. 69; तारतारानुताराणां स्वरूपं ते प्रदर्शितम् AhirbuS. 52. 1; अनुताराप्रसक्तानां यत् पदं विमलात्मनाम्।... तत्र दिव्यवपुः श्रीमान् देवदेवो जनार्दनः LakṣmīT. 17. 21; अनुतारा श्रियै पश्चान्नमस्त्वादौ च तारकः LakṣmīT. 33.51; मथ्नीयात् तारया सम्यक् तथा चैवानुतारया LakṣmīT. 40. 42; 49. 101; **ii** name of one of the seven *vidyās* इत्येते रश्मयो ज्ञेया विद्यायास्तारिकाकृतेः। अनुतारादयो विद्या इतीदं तारिकामयम् LakṣmīT. 26.42.

अनुतारिका (anutārikā) *f.* the *mantra śrīm* तारिकायाः ...। अस्या एवापरा मूर्तिर्विज्ञेया त्वनुतारिका LakṣmīT. 25. 48; 26. 5.

अनुताल (anu-tāla) *m.* beating time (in music) यद्दुष्कराभिधेयं चित्रं चाप्युद्भटं च यद्भवति। तद्भाणकेऽभिधेयं युतमनुतालैर्वितालैश्च BhāvPra.(Śā.) 259.21(9); 261. 15(9); वितालमनुतालांश्च भग्नतालक्रमानपि। यथावदभिगम्यैतान् प्रयुञ्ज्यान्नाट्यकोविदः BhāvPra.(Śā.) 311. 5(10)

अनुतितिक्षमाण (anu-titikṣamāṇa) *adj.* bearing or enduring (some condition) quietly येऽस्मिँल्लोके विजयन्तीह कामान् ब्राह्मीं स्थितिमनुतितिक्षमाणाः MahāBhā. v. 44.4; अनुतितिक्षमाणाः अनुदिनं क्षममाणाः SanatBh. 276.13 (*on* 3.6) (better read *anu* as *adn*, cf. ब्राह्मीं स्थितिमारम्भकालादनु पश्चात् तितिक्षमाणाः यावज्जीवमनुतिष्ठन्तः MahāBhāraDī.)

अनुतितिक्षितुम् (anu-titikṣitum) *inf.* to be endured तानि तान्यनुरक्तेन शक्यान्यनुतितिक्षितुम् MahāBhā. xii. 84. 31.

अनुतिल (anu-tila) (Gr.) listed in the *parimukhādigaṇa* JaineVyā. 198.9 (*on* iii. 3. 34); KāśiVṛ. *on* iv. 3.59; Prasā. i. 773. 13 [*adj.* following *tila* (as a field), APTE]

अनुतिलम् (anutilam) *adv.* grain after grain, very minutely परिमुख्यादिभ्यो ञो भवति।... अनुतिलम् CāndraVṛ. *on* iii. 3. 23.

अनुतिष्ठत् (anu-tiṣṭhat) *adj.* [*f.* -ntī] **A i** observing, practising, doing, performing, putting into practice दुष्कृतानि। अनुतिष्ठन् प्रोक्तात्मा नु तन्नि धत्ते AV.(P.) viii. 15. 4; दशलक्षणकं धर्ममनुतिष्ठन्समाहितः। वेदान्तान्विधिवच्छ्रुत्वा संन्यसेदनृणो द्विजः NāraPaU. 3.23; अक्रोधोऽहर्षोऽरोषोऽलोभोऽमोहोऽद्रोहः ... तुष्टिरिति सर्वाश्रमाणां समयपदानि तान्यनुतिष्ठन्विधिना सार्वगामी भवति HirŚS. xxvi. 6.14 (91.14); ĀpaDS. i(8). 23. 6; अथातः पुरुषनिःश्रेयसार्थं